

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 10 kor.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Videkre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 172. szám.

Nagyvárad

Vasárnap, 1916 július 30.

Románia döntés előtt áll.

A háborus hírek véres lavinájából most külön kell csoportosítanunk azokat, melyek egy eddig semleges ország készülődéséről szólnak. Azaz, hogy az igazi semleges állam-e az a Románia, amely valójában csak labdája a mindenkori hadihelyzetnek? Ha a központi hatalmak seregei vannak előrenyomulóban, akkor Románia közhangulata esőndes, akkor államférfiuként üdvözlük Bratianu miniszterelnököt, mert megtudta őrizni Románia politikáját, ha pedig az orosz csapatok érnek el valami előnyt Bukovinában, akkor egyszerre megint lármás lesz a román lapok erdeje, megint messzire halatszik a rubel csengése és az Erdély elfoglalására uszítók üvöltése.

Károly király idejében Románia szorososan csatlakozott Magyarországhoz és Ausztriához s nem is volt oka megbánni ezt a csatlakozást. Anyagi fellendülésében, tekintélye megszilárdításában ennek a baráti viszonynak nagy része volt s ha Románia most mellénk áll, éppen úgy visszaszerezheti Besszarábiát, mint a hogy Bulgária a mi szövetségünkben szerezte meg Macedóniát. Feltétlenül befolyással kell lennie Románia elhatározására annak a körülménynek is, hogy a magyar hadseregben román katonák hűségesen harcolnak a magyar hazáért. Ezzel már a vérrokonság eldöntötte azt a kérdést, hol van helyük a Kárpátokon túli román katonáknak, ha egyáltalán arra határozzák el magukat Románia

vezetői, hogy a háboruba beleavatkoznak.

Nem lehet figyelmen kívül hagynia Romániának, hogy Oroszországnak ő utjában volt, van és lesz mindig, míg független állam. Ugyanaz a helyzete, mint a minő Svédországnak, a mely szintén forrong a miatt, mert semlegességét megsértette Oroszország. Két ország is mozgolódik Oroszország szomszédságában, mindkettőre egyformán veszélyes a hatalom.

Egyelőre a román helyzet látszik komolyabbnak és megérettebb-

nek. Amint a két éves háboru alatt annyiszor, ismét elterjedt annak a híre, hogy Románia beleavatkozik az óriási európai mérkőzésbe. Elterjedtek ezek a hírek azon hírek nyomán, hogy az ántánt augusztus másodikáig várja Romániának az ő oldalára való állását, hogy Románia a Duna egész partvidékét hadizónának nyilvánította és hogy az ántánt már — szállit löszert. Bizonyosat még nem lehet tudni. Pozitív hír még nincs sok; annyi bizonyos, hogy a döntés óráját Románia elérkezettnek látja.

Bratianu

új külpolitikai irányzathoz közeledik.

Budapest, július 29. (Saját tudósítónktól.) Bukarestből jelentik: A «Trepseada» írja: Miután a kormány néhány vezérembere kihallgatáson jelent meg a királynál, Carp Péter és Rosetti volt miniszterelnököket fogadta kihallgatáson a király. A volt miniszterelnökök, akik a központi hatalmak feltétlen hívei, kijelentették, hogy eddig minden politikai harctól távol állottak, de miután Bratianu elhatározta, hogy más külpolitikai irányzathoz közeledik, kérték, hogy az összes politikai pártok vezetőit hívják meg a koronatanácsra, nehogy azon Bratianu egyedül határozzon.

A helyzet Romániában megkönnyebbült.

Bukarest, július 29. A konzervatív párti Steagul ezt írja a helyzetről: A félhivatalos újságok közlései némileg megnyugtatták a közvéleményt, a helyzet azonban úgy látszik, még nem tisztázódott teljesen. Bratianu még mindig nem szabadult meg egészen a négyes szövetség rönkásától. Ha nem lesz eléggé energikus, az entente kétségkívül folytatni fogja a harcot.

Nem hangoztathatjuk ez alkalommal eléggé nyomatékosan, mekkora visszatetszést okozott az országban s a nép széles rétegeiben az entente nyomása. Általánosságban a helyzet bizonyos megkönnyebbülésére utalhatunk, a melynek átmeneti jellege még módot nyújt a kormánynak arra, hogy a riasztó híresztelésekkel ellentétes és józan politikát kövessen.

CZILLÉR IMRE

nagyáruházában

:: Nagyvárad, Szent László-tér. ::

Legjobb **Eőr Szandál** és **Fatalpu Szandálok.**
Gyermek trikók, Soknik, Harisnyák. Különlegességek Vászonnal kalapokban, Fürdőruhák, Köppeny és Cipők. Utazó Kosarak, Kofferek, Ridikülök.
Nagy választék, legolcsóbb árak!

Nagyvárad régi zenei kulturája.

Weinpolter Gusztáv karnagy.

Weinpolter Frigyes őrmester, egyik felvidéki nagy iparvállalat igazgatója elhatározta, hogy édesapjának, Weinpolter Gusztáv volt nagyváradai székesegyházi karnagynak „Baráti Kör” című indulóját kéziratban a nagyváradai 4. honvédszázados zenekarának ajánlja fel. A zeneszerző eddig csupán zongorakivonatban jutott nyilvánosságra, zenekari átíratban ismeretlen volt.

A szerző és a zenemű címe nyomán egyszerre fölmerül a képe a múlt századbéli Nagyvárad azon időszakának, amely a zenei kulturának, az emberi élet legmagasabb kiélési formájának történetével összekapcsolódott.

Ezerneveszázhatvanhatot írunk. A város csak most szabadult fel a káptalan gyámolása alól s megváltotta a regálét. Élete még csak a püspökségi palota közelében levő részeknek van, Újváros iparosága meg csöndben dolgozik, a kereskedelem pedig még nem mutogatja karmait. Fahid a Körösön. A Sáfárdház kiugró részébe beleütközik a ballagó polgár s mindjárt be is megy az alacsony lutris boltba, hogy tegyen a legközelebbi temesvári huzásra. A színház helyén erősen áll a Rózsabokor, a Rimanóczy fürdő helyén a Komlóker, a szinkör nyáron a művészet anyaja, Aradról jönnek a színészek. Az Uri-utca sarkán bekerített fáskert, kavicsokat dobálnak be a diákok. A Schlauch tér helyén tehenlegelő, gyerekek játszanak langamétát és kifutót, a ligetben trombitaszó jelzi a katonaságot, az utcákon végigoszog Szilágyi bácsi s bemegy a Bocskay várából Bethlenházzá változott épület udvarára, hogy bőkokat mondjon a művészeknek. A legkiválóbb épület a Pálos kolostorból lett Orsolyazárda.

A város egy sparnesztter vezetésével úgy indul, hogy a legerősebb, leggazdagabb lesz a vidéken. Most gyűjti erejét, amit később elpocsékol. A tékozló fiu még józan gazdálkodó. Csöndesen, de állandóan dolgozik mindenki. Sétalót nem lát a szem, csak Bölöny Sándor megy ki pontosan a ligetbe s a hegyek közé, később Kertész Miksa váltja fel a körösvölgyi sétákban.

A külső részeket szorgosan gazdálkodik a faluról berándult kispolgárság. Nap-pal bolt, műhely, este, reggel földművelés. Nyáron színházjárás, ő, itt szeretik a színházat s az állandósítás a beszélgetés egyik tárgya. Télen azonban lessik a hó, még a régi telek járják, a viskók roskadoznak a nagy hó alatt, az utcák hangosak a gyerekzajtól, mikor kora reggel rórátéra mennek. Mit csináljanak az emberek? Külső munka nincs, az iparos családja este már szeretne valahova menni, a lányok epednek a muzsi-

káért s a társaságért. Valamit kéne tenni, mondták Mezey Mihály és Schmerhovszky József.

És megjelenik Nagyváradon egy komoly fiu, jogász, aki mindíg a székesegyház orgonája mellett ül. Pozorszky Ágoston karnagy meglátja benne a géniust s orgonistának szerződött. A lázas tevékenységű ifju nekilát a zeneszerzés tanulmányozásának, a musaca sacra titkai feltárulnak előtte s Weinpolter Gusztáv ihletett lelke fenkölt zeneművekben mutatkozik be a hívők előtt. A bécsi Konzervatórium világhírű tanára, J. Krenn hámulatának és elismerésének ad kifejezést, amikor Weinpolter egyik másik egyházi zeneművét olvasta, hogy egy fiatalember, akinek mestere sohasem volt, ilyen hibátlan zeneműveket tud alkotni.

A fiatal orgonista zenereferens lesz a Nagyvárad-nál s a színházban előadott zenés darabokról kritikát ír, amelyek hozzáértő műbíróknak mutatják be. Észre veszi ő is, hogy hiányzik a zenekultura Nagyváradon s ez a komoly fiu, aki soha nem nevetett nyilvánosan, a legvidámabb, legszociálisabb egyesületet szervezte meg: a „Baráti Kör”-t, amelynek éltes lelke volt, míg élt.

Már ekkor rég megszűnt a híres nagyváradai dalárda, amely sok babért aratott a „dalárúnpélyék” en, már már nem vezette „Maróczy bácsi” a próbákat, az emberek a korcsmába szoktak s a Báránka és Sas ekkor lettek híresek a nagy lumpolásokról. A családos emberek társasága s az arányifjuság örömmel csatlakozott Weinpolterhez aki előbb Szombati Kör, majd Pánteki Kör címen összegyűjtötte a zenekedvelőket, akik akkor már két részre oszlottak. Egyesítette őket s a Baráti Körnek 100 tagja lett. A társadalom ekkor és csak ezalatt az idő alatt volt egységes, mert bírák, katonatisztek, ügyvédek, iparosok, kereskedők, hivatalnokok, orvosok, jogászok és polgárok jöttek össze hetenkint egyszer az Apollóban. Ott művelték az irodalmat, a zenét komolyan és tréfás alakjában. A Baráti Kör dalárdája hetenkint kétszer is tartott próbát, s minden próbán volt egy-két zongora vagy hegedűjáték és vonósnégyes (ugye hogy csóváljuk a fejünket?)

Minden hónapban egyszer voltak családi estélyek. Polgári családok leányai egész héten szívesen és könnyen dolgoztak otthon s végezték házi teendőiket, csak hogy elmehessenek a kedves mulatságba, ahol még nem volt ismerős a gög, a pöffeszkedés, a lenézés. A közigazgatásban, a közéletben, a bankokban ismeretlenek voltak még az alkultura kitartottjai, akik ma üres szívvel terpeszkednek a fórumon s elviselhetetlenné teszik parvenü gögjükkel az életet. A bürokrácia kinövésai még nem jelentkeztek, a hivatalnok nem zsarnoka, hanem barátja volt a polgárságnak. Az estélyeken — miután rövidesen végeztek a politikával, Tisza Kálmán körül forgott a világ — élvezték a zenét. Ilyenek voltak a műsorok:

Wagner Tannhäuser nyitánya, két zongorán előadták: Almássy Döry Paula asz-

szony, Schwartz Eugenia, Heppes Kálmán és Weinpolter Gusztáv.

Szép Ilonka (Vörösmarty). Szavaltta: Nedeczky Ferike E. a (Bölöny Józsefné később.)

Vieuxtemps: Morceaux de Salon, előadták Kálmán Arthur és Heppes Kálmán.

Az utolsó alamizsna (Petőfi). Szavaltta (drámai erővel, írja egy egykoru lap) Bölöny József.

Mendelssohn. Lieder ohne Worte, harmoniumon és zongorán előadták: Pozorszky Ágoston és Weinpolter Gusztáv.

Pietro Caravatti tenorista énekelt.

Mozart Don Juan nyitánya, előadta a zenekar.

Verdi: Ernáni, a kar. Gounod: Faust, katonakar, előadta a dalárda.

Mikor aztán sok volt a klasszikusokból, Réz Mihály oldalt vette a pipáját s odaszólt a fiuknak:

— No, most már egy kis magyar nótát is huzzunk.

S Mihely Lajos dral gyönyörködve hallgatták a magyar nótákat.

Volt ott tánc is a fiatalok kedvéért, nemcsak klasszikus zenedal, amit a műkedvelők precizen adtak elő. Kapkodtak is a meghívókat mindenütt s hetekig a Baráti Kör estélyeiről folyt a beszélgetés a művelt családokban.

Mindenütt mozgatója, szervezője volt Weinpolter Gusztáv, ki Pozorszkyt követte a karnagyi székben. Lázasan dolgozott mindig, írt egyházi zeneműveket a melyek a püspöki archívumban lehetnek, egyes világi zeneművei meg is jelentek, a Nocturne Tep-litzben díszes kiállításban. A Baráti Kör induló Tutsek Ferenc révén Csehországba is eljutott, egy cseh zenei lap közölte, nagyban zongorázták a csehok. Művei közül az egyházi templomi stílusú és nemes hangszerelességgel tündek ki, mentések voltak a frivolitástól, amik egyházi zeneművekben gyakran észrevehetőek. Ő maga nem sokat tördött művei sorsával, inkább alkotással foglalkozott. A lázas munka, az a komoly törekvés, hogy a társadalmat zenei kulturával nemesebb élvezetekhez szoktassa, megöröklék a nagy karmester szervezetét s Weinpolter Gusztáv akkor, mikor a muzsika, a zene az irodalom és művészet szeretete elterjedt egész Nagyváradon s egygyé tette a társadalmat, rövid betegség után elhunyt.

Két fia maradt, egyik az, aki az indulót most felajánlotta és egy eszendőrszázados. Két unokája él Nagyváradon, két kedves leánya. Fia házassága révén a Fröhlich családdal rokonságban van.

Halála felbomlasztotta a Baráti Kört, a társadalmi osztályok kezdtek kialakulni. A váltógazdálkodás már éreztette hatását, a megélhetés megnehezedett, az osztályok tömörültek a polgárság feltörekvő kísérletéi ellen. A bürokrácia urrá lett, a katonaság külön kasztot alkotott s a Baráti Kör egyideig tengődött, megszűnt. Később feltámadt mint Zenekedvelők Köre, de a művészetnek azt az ideális szeretetét mint elődje nem tudta felébráztani a közönségben. S ime, mikor oly kevesen vannak, akik szeretnék a zenekulturát terjeszteni, meghatottsággal gondolhatunk Nagyváradnak arra a fényes korszakára, arra a tíz évre, mikor életszükséglet volt a művészet. (Sz. D.)

Szavatolt száraz vegytisztítás.

Fekete festés legjobb kivitelben, legrövidebb időn belül. Vasalás javításra, saját szabó osztály.

Postai megbízások soron kívül eszközöltetnek.

HALTENBERGER VILMOS,

70 alkalmazott.

Gyári telefon 34. Üzlet 14-69.

Legmodernebb berendezés.

kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógára. Szőlő-hegy.

Kocsán János biz. tag felebbezése a házbérfillér ellen.

**A háboruban meg-
gazdagodottak
fizessék a deficitet.**

A házbérfillérekre szóló szabályrendeletet tudvalevőleg két napi tárgyalás után fogadta el Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága.

A polgárságra súlyos új terhet jelent a házbérfillér behozatala, amely egyaránt sújt mindenkit, aki évi 300 koronán felüli bérértéki lakásban lakik, tehát azokat a tisztviselőket is, akiket különben minden városi közterhek alól mentesít a törvény. Éppen ezért a legnagyobb rezensust az állami tisztviselő bizottsági tagoknál keltette a javaslat.

Kocsán János kir. törvényszéki bíró, törvényhatósági tag már a vita folyamán kijelentette, hogy ha a szabályzatot elfogadják is, az ellen felebbezéssel él.

A felebbezés tegnap érkezett be a város közigazgatási iktatójába, amelyet egyedül Kocsán János biz. tag irt alá.

A hosszú, tizenkét, géppel írott oldalas felebbezés bevezető része szerint a tervezet nem hagyható helyben három oknál és pedig azért, mert: 1. időszerületlen, 2. igazságtalan és 3. egyes alapvető intézkedéseiben törvénytelen.

A tanács közvilágítási, köztisztviselési és a járványok elleni védekezés költségeinek fedezésére kérte az új teher megszavazását, amit a felebbezés szemfényvesztésnek tart, mert úgy a főszámvevő jelentése, mint a zárszámadás világosan kijelentik, hogy az 1912. év óta előállott és folyton növekvő deficit eloszlására szükséges a házbér fillér, tehát az egész dolog nem egyéb, mint burkolt közszéki pótdó, amit pedig az 1912. évi LVIII. t. c. alapján a városnak nincs joga követelni.

Időszerűtlen az új teher most, mikor két év óta reánk szakadt a háború minden terhe s mikor az állam mindenkinek egész teljesítő képességét igénybe veszi. Lehet e és szabad-e normális időknek is csak nehezen megközelíthető célját kitűzni olyankor, mikor csak egy sikeres átmeneti megoldás lehet az egyedüli reális cél. A rossz gazdálkodás folytán előállott deficit eloszlására végett olyan emberek ezreit akarják megterhelni, akik a deficit előidézésében ártatlanok s akiknek nem volt gazdálkodása s akik e mellett a legkoldusabbak. Ezért igazságtalan is a szabályrendelet.

De igazságtalan a szabályzat azért is, mert nem ott keresi a célja eléréséhez szükséges anyagi eszközöket, ahol azokat meg is találhatná. Az új terheket azoknak a vállalóra kell rakni, akik a háború terheit nem érzik s akik a háború folytán meggazdagodtak, nem pedig szokra, akiknek létfontartása ma holnap kétségessé válik.

A deficit eloszlására az egyetlen igazságos eszköz a közköltő emelés volna, azonban a mai idő nem alkalmas a terhek emelésére, mert a háztulajdonosok mind nyögnek az adósság terhe alatt, sok üres lakás van s a házbérek is leszállottak némileg. A tanács is belátta ezt s ezért ejtette el a közköltőemelés tervét, Jól tették. De miféle igazságszeretet az, hogy ezzel a teherrel 7000 olyan egyént kíván megterhelni, akik vagyoniilag még kevésbé teherbírók.

Takarékosság szükséges a városi admi-

nisztráció körül, amelynek költsége oly horribilis, hogy azzal egy kisebb Balkán fejlődésméretet el lehetne kormányozni; a városi üzemeket haszonnal kell vezetni. Azokat a részeket, amiket a háború ütött a város háztartásán, tömjék be azok, akik a gazdaságilag erősebbnek örökjogán a világtörténelmi napokat használják fel arra, hogy vagyonokat harcoljanak össze, — ne azok fizessék a deficitet, akik a háború folytán koldusokká lettek.

Leghosszabban foglalkozik a felebbezés azzal az indokkal, hogy az elfogadott házbérfillér szabályrendelet tervezet élő törvénybe ütközik. A szabályrendelet elfogadásával ugyanis megsértette a törvényhatóság a vonatkozó törvények azon intézkedését, hogy az állam és törvényhatósági tisztviselők, katonatisztek, tanítók, lelkészek stb. fizetésük után közszéki adót nem fizetnek.

Más városokban levő precedensre való hivatkozás helytelen, mert Budapesten a házbérfillért a háztulajdonosok vetik ki.

Rámutat arra a méltánytalanságra, hogy ha a szabályrendelet életbelépne, ez a köztisztviselő jelenlegi adójának 25-66 százalékos felemelését jelentené, ami igen széles körökben, különösen a többszer köztisztviselőnél a legmélyebb elkeseredést váltaná ki, mert azt látná belőle, hogy ugyanakkor, mikor az állam belátva a köztisztviselők nehéz helyzetét, segélynyújtást a támogatásukra, más téren módot nyer a város, hogy abból is díszmát szedjen.

Rámutat még a felebbezés arra a jogi absurdumra és ennek a káros következményeire, mely visszaható erőt akar a szabályrendeletnek tulajdonítani 1916. évi június 1-ig, ami arra vezetne, hogy mindjárt a szabályrendelet életbeléptetésekor minden kötelezett egy anyagi viszonyaihoz mérten tekintélyes összegű hátralékkal állana szemben.

Tévesen ítéli meg a helyzetet a törvényhatóság, mikor azt hiszi, hogy a praeliminált 180-200.000 korona egészben be fog folyni és így — legalább részben — eszközös lehet a deficit kibüszobölésének, holott nyilvánvaló, hogy a 300 koronás adómentes minimumot már nem élvező „ki sebb” bérletől vagyis a szegényebb, kisebb fizetésű tisztviselőktől (ugyan kinek nem kicsiny most a fizetése) a végrehajtási törvény rendelkezései mellett a házbérfillérek úgy sem lesznek behajthatók és így a szabályrendelet célja, a deficit kibüszobölése ezen az úton nem lesz elérhető, tehát a szabályrendelet gyakorlatilag sem felel meg céljának.

A felebbezés a következő sorokkal végződik:

Ugy hisszük, mindazok, akik a szabályrendelet ellen foglaltunk állást, az elnyomott szegényebb társadalmi osztályok érdekében, hogy a felhozott érvek bőségesen elegendők annak bizonyítására, hogy a meghozott határozat időszerületlen, igazságtalan és hogy élő törvényeket sért. Ha pedig az így van, kormányhatósági jóváhagyás nem illeti, miért is kérem jelen felebbezésemet az előiratok kapesán a Belügyminiszter ur Ó Nagyméltóságához felterjeszteni, ahol is tisztelettelyes kérelmem az, hogy a jóváhagyást és megerősítést a megátadott határozattól megtagadni, illetőleg azt megsemmisíteni, s amennyiben az időszerületlen megállapítható nem volna, legrosszabb esetben Nagyváradi város törvényhatóságát a fentebb kifejtetteknek megfelelően igazságos és törvényeket nem sértő újabb határozat hozatalára utasítani méltózzassék.

„Bihar Hős Fia.”

Az áldozatkészség szobrának felállítására.

A következő lelkes hangú felhívás szól Nagyváradi és Biharmegyei polgáraihoz:

Két esztendeje már annak, hogy szeretett ősz királyunk a ránk kényszerített háború miatt a mi fiainkat is tegyerve szóltotta.

Két esztendeje, hogy a királyi szóra a mi véreink is kardot rántottak, hogy összemérjék erejüket az adáz ellenséggel és ezen két nehéz esztendő tanubizonyságát adta annak, hogy a mi hős fiaink megtették kötelességüket. Ugy északon, mint délen halálmegevetéssel küzdöttek, győzelmet győzelemre halmoztak értünk, szép magyar hazánkért, dicsőséget, hírnevet szerezve a magyar fajnak az egész világon.

De az a sok nagy küzdelemmel kivivott dicső győzelem nagy áldozatot követelt a mi részünkről is. Sok anya siratja egyetlen fiát, sok gyermek maradt árván apa nélkül, számos asszony maradt özvegyen kenyérkereső nélkül.

Sok sok hős katonánk rohant legelsőnek a rettenetes csaták pusztító tűzében e két év alatt és édesanyjára, kicsiny gyermekére, avagy hitvesére gondolva azzal a biztos tudattal halt hősi halált, hogy az ő édes hazája — amiért vérért ontotta — meg lesz védve az ellenségtől, hogy az ő magyar hazájának nem lesz egyetlen fia sem, a ki meáldaná emlékeit és ne venné védelmébe azokat, akiket neki itt kellett hagynia árván, egyedül, támasz nélkül.

Honfitársaink! Biharmegye és Nagyváradi város polgárai, gazdagok és szegények, akiket megvédnek a mi hős fiaink, gondoljatok az elesettek árváira és özvegyeire. Tegyetek szent fogadalmat, hogy megosztjátok a kenyereteket azokkal, akiknek már nincs a ki kenyeret keressen.

Siessetek segíteni a nélkülözőknek, járuljatok hozzá bármilyen kis összeggel az áldozatkészség szobrához, melynek felállítását azért határoztuk el, hogy az e célra begyűlt adományokból a biharmegyei és nagyváradi hősök özvegyeit és árváit a legszükségesebbekkel elláthassuk.

Gondoljatok a névtelen sírokban pihenő hős bihari fiúk árváira, igyekezzetek adományokkal felszáritani azoknak könnyeit, akik mindentüket elvesztették a hazáért!

Siessen mindenki megváltani a nevével ellátandó részeszetet, mely a Nagyváradon felállítandó és „Bihar Hős Fiát” ábrázoló szoborba lesz beverve.

A nemes adományokat kérjük a polgármesteri hivatalba, Városháza, I. emelet, 2. sz. alá minél hamarabb eljuttatni.

Hazafias üdvözléssel

Biharmegye és Nagyváradi város áldozatkészség szobrának végrehajtó bizottsága nevében:

Nagyváradi, 1916 július hó 29.

Fráter Barnabás s. k., Obrincák István s. k., Biharmegyei alispánja, m. kir. honvédeztudós, elnök. elnök.

Rimler Károly s. k., Nagyváradi város polgármestere, elnök.

Forcím a legjobb és legbiztosabb tolette-szer kész-, láb- és hónalj-izzadá ellen. Hüsit! Szagtalanít. Ára 1:20. Kapható Farkas István „Apoló” drogeriájában Nagyváradi, Rákóczi-ut 7/B.

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 41. a legjobb hirtvének örvendő és legérgebb egyházi szerek, ruhák, zászlók stb. gyára. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. Telefon szám 167-48.

Az orosz újra támad.

Orosz hadszíntér. Budapest, július 29. (Hivatalos.) Az ellenség tegnap támadásait kiterjedt harc vonal szakaszokon újra megkezdte. A Dnyesztertől délre az oroszok rohamát, Tlumacztól keletre elvonuló második védelmi vonalunk előtt megállítottuk. Manaszterciskától délkeletre és északkeletre az ellenség éjjel-nappal rohamra vezette az osztrák-magyar és német csapatok állásai ellen támadó osztagait. Mindenütt visszavetettük. Az állások előterét orosz hullák és súlyos sebesültek borítják.

Hasonlóan megheiusultak az ellenségnek arra irányuló kísérletei, hogy Swinincynál áttörjön. Lucktól nyugatra az ellenséges csapatok a tegnap feladott terület tekintélyes részét visszavették. A Turia és Rovnóból Kovelbe vezető vasutvonal közt több támadás visszaverése után az addig még Stoched előtt álló védőcsapatunkat a folyó mögé vettük vissza. Az oroszoknak Sokultól északnyugatra megkísérelt tömegtámadása az ellenség nagy veszteségei közt hiúsult meg.

Az olasz fronton nincs esemény.

Olasz hadszíntér. Budapest július 29. (Hivatalos.) A helyzet változatlan. Paneveclhivtól délnyugatra egy éjszakai támadást vertünk vissza.

Fokozódik a harc a Vojusánál.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, július 29. (Hivatalos.) A Vojusa alsó folyásánál fokozott harci tevékenység Höfer. (Min. eln. sajtóosztály.)

Augusztus közepén dönt Románia.

Bukarest, július 29. Az entente részéről eddig közös demarce nem történt. Nem valószínű, hogy a végleges elhatározás még néhány nap múlva megtörténik. Bratianu bizalmasai körében kijelentette, hogy legkésőbb augusztus tizennegyedikéig dönteni fog.

A kormány természetesen most is keres valami módot arra, hogy ha lehet, némi időt nyerjen, amíg a harc téri helyzet inkább a kedve szerint alakul. A megoldást persze olyan katonai és diplomáciai formába szeretné burkolni, amely az entente érdekét elősegíti, anélkül, hogy a központi hatalmak kifogásolhatnák.

Az entente azzal fenyegetőzik, hogy erőszakosan is betör a Dobrudsába és magával rántja Romániát, de a központi hatalmak diplomáciai köreiben tisztában vannak vele, hogy ezt a kísérletet az entente aligha meri megkockáztatni.

Oroszország és Svédország konfliktusa.

Budapest, július 29. (Saját tudósítónktól.) A konfliktus Oroszország és Svédország között nagyon kiélesedett. Jól értesült körökben úgy vélekednek, hogy a svéd részről leendő intézkedések nyomatékot adnak Svédország követeléseinek és biztosítani fogják, hogy Svédország, éppugy mint Hollandia, készen áll minden eshetőségre.

Megszűnt az Unió és Mexikó viszálya.

Budapest, július 29. (Saját tudósítónktól.) Washingtonból a Reuter-ügynökség jelenti:

A mexikói követ közli, hogy a Mexikó és az Egyesült Államok között felmerült differenciák ügyében kielégítő megoldást értek el.

A bolgárok eredménnyel harcolnak.

Budapest, július 29. (Saját tudósítónktól.) A bolgár vezérkar Szófiából jelenti 29-iki kelettel: A macedóniai arc vonal mentén naponkint lefolyó ágyú és járőrharcok a javunkra dőlnek el. Egy ellenséges hadosztály 25-én egy kisebb arc vonalon támadást intézett. Valamennyi támadást az ellenségnek véres veszteségei mellett visszavertük. Csapatunk aztán ellentámadásba mentek át, melynek következtében egy ellenséges lövészárkot elfoglaltak. 26-án és 27-én a szerb Szumanja hadosztály megkísérelte, hogy elfoglalja a Poja falutól északra levő magaslatokat, ellentámadásunkkal azonban visszavertük őket a sikságra. Az ellenség jelentékeny veszteségeket szenvedett.

Az angol támadások megheiusultak.

Berlin, július 29. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

A Somme területén élénk tűzérési harcok voltak. Pozieres környékén erős angol támadások megheiusultak. A Sommetől közvetlenül északra történt támadási kísérleteket tüzelésünkkel elnyomtunk.

A Maas területén a nap gyalogsági tevékenység nélkül telt el. Az angoloknak a francia Cominerre irányított tüzelése a lalakosság köréből áldozatokat követelt és nagy anyagi kárt okozott minden katonai kár nélkül. Rulincournál Arrastól északra a védőágyuk teli találata leszedett egy ellenséges repülőgépet.

Heves harcok a Stochodnál.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadserege: Az arc vonalon nem volt különös esemény. Repülőink több ízben sikeresen támadtak nagy ellenséges csapatzállító vonatokat és vasuti építményeket.

Lipót bajor herceg tábornagy hadserege: A Krodova-vigodai arc vonalon tegnap reggel még be nem fejezett harcok is teljesen a mi javunkra dőltek el.

Linsingen tábornok hadserege: Az oroszok támadásait tegnap a Stochod szakasz részeire és a Lucktól északnyugatra harc vonalra is kiterjesztették. A Sokultól északnyugatra indított erős támadásokat az ellenség súlyos veszteségei mellett visszavertük.

Gyengébb előretöréseik a Stochod arc vonal más pontjain szünt megheiusultak.

Lucktól északnyugatra sikerült az ellenségnek többszörös hiábavaló támadás után Teisztin környékén vonalunkban behatolni és benütni arra indítani, hogy az addig még a Stochod előtt tartott állásainkat feladjuk.

Lucktól nyugatra az oroszok támadását ellentámadásunkkal megállítottuk.

Zviniacnál, Korochoztól keletre az ellenséget könnyűszerrel visszavertük. Bavespától délre légi harcban lelőttünk egy orosz repülőgépet.

Bothmer gróf tábornok hadserege: A Manaszterciskától keletre és délkeletre elterülő vidéken az oroszok többször ismételt támadásai nagy veszteségeik mellett összeomlottak.

Balkáni hadszíntér.

A helyzet változatlan.

Július 26-án egy ellenséges repülő a Doiran-tó felett vívott légiharcban lezuhant.

Teleszky hazajött.

Budapest, július 29. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelenti a Wolff-ügynökség: Teleszky és Letz pénzügyminiszterek Berlinből visszautaztak Budapestre, illetve Bécsbe.

A Nagyváradi Takarékpénztár új vezérigazgatója.

Előléptetések és változások a tisztikarban.

Napokkal ezelőtt a Tiszántúl írta meg először, hogy a Nagyváradi Takarékpénztár a Hofbauer Pál elhunytával megüresedett vezérigazgatói állást Horváth Árpáddal, a Miskolci Takarékpénztár kiváló vezérigazgatójával fogja betölteni, akivel akkor tárgyalások voltak folyamatban.

A tárgyalások azóta kedvező befejezést nyertek, amennyiben dr. Hoványi Géza udvari tanácsos, igazgatósági elnök elnöklése mellett tegnap délelőtt az igazgatóság ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a megüresedett vezérigazgatói állást, a már előzőleg megállapított feltételek mellett, Horváth Árpáddal töltik be.

Az új vezérigazgató a kitűnő pénzügyi ügyeinek vezetését már át is vette.

Horváth Árpád még élete delén van, 42 éves férfi, akinek működésétől sokat vár a Nagyváradi Takarékpénztár. Ez a várakozás teljesen indokolt is, mert az új vezérigazgató elismert nevű pénzügyi ember, aki nagy intézetek vezetésénél igazolta rátermettségét, szaktudását és széleskörű képességeit. Korábban Kolozsvárott működött vezető állásban, ahonét meghívás útján került a felvidék egyik kiváló hírnevű pénzügyi intézetének a Miskolci Takarékpénztárnak az élére, Ezen intézet vezérigazgatói állásából jön most Nagyváradra, az ország ezen részének legelső és legtekintélyesebb pénzügyi intézetéhez.

Társadalmunk is igen értékes, kiváló tagot nyer az új vezérigazgató személyében, a kinek Nagyvárad egyik legrégebbi pénzügyi intézetének élére állítása egyaránt gyarapodását jelenti a pénzügyi és a társadalmi életünknek.

*

A Nagyváradi Takarékpénztár tegnap tartott igazgatósági ülésén az intézet személyzetét érintő több határozatot hoztak. Nevezetesen:

Dr. Szemes Ferenc titkárt főtitkárrá léptették elő.

A Justh Károly főkönyvelő nyugdíjazása folytán megüresedett főkönyvelői állásra Cserey Dezső könyvelőt léptették elő és egyúttal cégjegyzői jogosultsággal ruházták fel.

A könyvelői állást pedig Andriksa Józseffel töltötte be az igazgatóság.

*

Az intézet egyik legrégebbi, kiváló fő-tisztviselője: N. Justh Károly nyugalmába vonult. — Harminckét évvel ezelőtt lépett, mint gyakornok a Nagyváradi Takarékpénztár kötelékébe s buzgó munkájával, odaadó szorgalmával és képességével haladt előre. Évek óta tagja a város törvényhatósági bi-

zottságának. A főkönyvelői állást már szintén husz év óta tölti be az igazgatóság és a részvényesek meglepedésére, úgy hogy hat évvel ezelőtt az igazgatóság bizalma a cégvezetői jogosultsággal ruházta fel. Mintaképe a szorgalmas, megbízható tisztviselőnek. Egy év előtt betegeskedni kezdett, akkor hosszabb ideig külföldön gyógykezelte magát; annyira azonban nem állott helyre egészsége, hogy hivatali teendőit tovább is a régi erővel lett volna képes ellátni s így nyugdíjaztatását kérte. Justh Károly társadalmi téren, a katolikus mozgalmakban is kiválóan tevékeny részt vesz családjával együtt; őszintén óhajtja mindenki, hogy e téren még sokáig működhessék a közjóért.

József főherceg és Augustza főhercegnő a négyes honvédeknel

A napokban egy érdekes haretéri közleményt adtunk le József főherceg és Augustza főhercegnő látogatásáról az olasz fronton.

A következő levél is ezt a látogatást írja le, melyet a fenséges pár a derék nagyváradi honvédek táborában tett:

Az... i táborban pihent az ezredünk, a mikor délelőtt jelentették, hogy a fenséges pár, Augustza főhercegnő és József főherceg, hadtestparancsnokunk meglátogatni jön a négyes honvédek. Délután 4 óra 30 perckor már együtt állt az ezred tisztikara, élükön Kratochwill ezredessel a fenségek fogadtatására. A bejáratnál egy hadnagy és egy hadapród mezei virágokból gyűjtött csokrot tartott. Öt órakor feltűnt a fenségek autója. Dörgő háromszoros éljennel üdvözölte a honvédség „fenséges atyját.”

Augustza főhercegnő, József főherceg, Herzl Manó báró dr. főorvos és Pálffy gróf százados szálltak le az autóból. A fenséges asszony viaszos vászon sisakkal, lovagló ruhában, sarkantyuson ment végig a tisztek feszes sorfala között. A hadnagy s a hadapród vitték utána a csokrot le a dolinában álló terraszra, ahol a fenséges párt terített asztal várta. Itt következett a tisztek bemutatása. Kratochwill ezredes sorra mutatta be Rajnoga őrnagyot, Szilágyi századosot, majd Kovács százados Váradon is jól ismert alakja áll feszes vigyázzban a fenséges pár előtt. A fenséges pár kísérete a terrazon levő lugasban helyezkedett el Kratochwill ezredes s a főntemlített tisztek társaságában, míg a tisztikar többi tagjai a fenséges pártól jobbra és balra levő asztaloknál foglaltunk helyet. Sonkát, vajás kenyeret, tortát, fagyaltot és Gerbeaud cukorkát hordoztak körül, mialatt feszelen hangulatban folyt az uzsonna, ami főképpen a fenséges pár közvetlen és végtelenül nyájas modorának tudható be. Gyönyörű kép. Lent a dolinában a tisztek csoportja, fenn a do-

lina oldalán a legénység emberkoszorúja zárja el a képet az idegenek, más ezredbeliek előtt dühös feltékenységgel, mert a fenséges pár a mi vendégünk.

A legénység közt hordókat ütnek csapra, mit azok bátortalanul fogyasztanak. A fenség észreveszi zavarukat s feszes nyugodtságukat, mire megjegyzést tett:

— Miért ülnek ott fenn a fiúk, mintha oda lennének szögezve?

A parancs azonnal továbbította lett s csakhamar élénk mozgás lesz, fenn a hegy oldalán.

Megmozdul az ezerfeju aréna.

Uzsonna után a fenségek cigarettára gyújtottak, majd beirták nevüket a segélyhely emlékkönyvébe. Rövid siesta után folkeltek az asztaltól s a legénység megszemlélésére indultak.

Az uzsonna alatt cigányzene, Rác Imre váradi cigányprimás játszott, melyet most a katonazene váltott fel. Elmenőben József főherceg odaszólt a primásnak:

— Köszönöm a játékot, szervusz!

A másik, aki a hegyoldalban futta tárogatóján a „Krasznahorka büszke várát”, nem részesült ilyen szerencsében, messze volt.

Szemben alant Augustza főhercegnő kérdezte a honvédekből:

— Hány éves? Van-e gyermeke? Magyar? Hány kitüntetés van?

József főherceg már ismeri a bakákat, megmondja mikor tüzték mellükre a vitézségi érmeket. Megkérdi, hogyan vannak.

Vége a szemlének. A fenséges pár bucsuzik. A csokrot autójukba teszik, melyet a tisztek álltak körül. A főhercegi pár is beszáll.

Távolról az ágyuk dörgése hallik, a levegőben olasz repülőgép kering, melyet egy repülőnk vesz üldözőbe. A zene rázendít, bucsuzásul a legénység torkából ismét háromszoros éljenkiáltás tör fel, a sapkákat lengetik. Mi mindezalatt tisztelegve állunk az induló autó mellett.

Az alkonyodó égen haragos, nehéz felhők gyűlnek, szélüket bearanyozza a távozó nap utolsó sugaraival. A bakák kíváncsian nézik a kapott szeretett csomagokat. Szinte félnek hozzányulni ahhoz, amit a fenséges Augustza királyi hercegnő adott át sajátkezűleg nekik. Mi pedig megyünk haza átvenni a postát, mert ez az egyetlen öröm itt a fronton, ha sok levél, újság jön hazulról, onnan a Körös partjáról.

x **Polcskairtó NOXIN** biztos szer-
Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag
Farkas István Apolló drogeriájában Rá-
kóczy-ut 7/B.

* **A Biharmegyei Takarékpénztár**
értesíti t. ügyfeleit, hogy az 1916. évi 6%-os
és 5 1/2%-os **negyedik hadikölcsön végleges**
kötvényei az intézet pénztáránál kiszolgál-
tatnak.

Markovits és Weinberger cég nyári újdonságai

megérkeztek

és pedig: szövetek, selymek, grenadinok, különleges blousok, pongyolák, nyári és gummiköpenyek valamint ernyők nagy választékban, olcsó árban kaphatók. Costüm ruhák saját műhelyünkben olcsón és elismert legjobb kivitelben készülnek. Nagy raktár női kelengye fehérneműekben.

Telefon 11-09

A hadi-árvák jövője.

A Nagyvársdi és Biharmegyei Patronázs-egyesület közgyűlése.

A Nagyvársdi és Biharmegyei Patronázs-egyesület tegnap délután tartotta évi rendes közgyűlését, Verner Kálmán ügyvezető alelnök vezetésével.

Az egyesületnek különösen a mostani világháború folytán jutott nagy és nemes feladat a hadiárvák ügyének ellátása körül, melyet az árvaszékekkel karöltve teljes buzgalommal igyekeznek dicséretes eredménnyel ellátni.

A közgyűlésen az egyesület férfi és nőtagjai szép számmal voltak jelen.

A megnyitás után Petry Gyula tanár, egyetemi titkár terjesztette elő az egyesület 1915. első feléről szóló terjedelmes, nagy gondossággal összeállított jelentését, mely izzó hazafiasággal esetenli az egyesületre háruló nagy feladatokat s részletesen felsorolja azt az áldásos munkát, amelyet az egyesület a hadbavonultak özvegyei és gyermekeinek segélyezésére körül kifejtett. Megemlékezik a tagok működéséről, a hadiárvák ügyének gondozásáról. Részletesen ismerteti az örökbe-fogadott árvák helyzetét, a fiatalok elhelyezését. Rámutat a szeretetház létesítése körül kifejtett munkára és sajnálattal említi fel, hogy még nem sikerült a szép terv megvalósítása.

A szép jelentést amikor tudomásul vették, titkárnak jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

Az egyesület zárszámadását tudomásul vették.

Az eddigi választmány és tisztikar megbízatását a legközelebbi közgyűlésig meghosszabbították.

Verner Kálmán előadása.

Ezután Verner Kálmán ügyvezető alelnök tartott szép és érdekes előadást a hadiárvák jövőjéről.

A hadiárvákról való gondoskodás a jövő biztosítása. A háború hathatós intézkedéseket követel azokkal szemben, akik a harc terepén küzdenek mindnyájunkért, hogy ne legyenek a gondoknak kitéve: mi van otthon, mi van a családjukkal. Ezeknek vagyonát, mint távollevőkét a hatóság gondozza. Az árvaszékek ellenőrzik s a gyermekek neveléséről gondoskodnak. Ilyen eljárást követnek a foglyok és az eltűntek családjával szemben. Ismerteti a törvényes rendelkezéseket. Kifejti a hadiárva elnevezés értelmét. Ezek mindnyájunk gyermekei, akikkel szemben kötelességeink vannak, mert atyjuk mindnyájunkért halt el. Felsorolta az árvaszéki pártfogói intézményt, a hadiárvák elhelyezését. Mivel a kis nyugdíjból az özvegyek nem képesek a hadiárvákat nevelni, gondozni, kérték a jó lelkiüket, hogy hadiárvákat vegyenek gondozásba, fogadjanak örökbe, aminek már is szép eredményét és példáját soroltak fel. Biharmegye árvaszéke már 50 ilyen hadiárvát helyezett el. Fontos a hadiárvák nevelése. Gróf Tisza István felhívására Feketét község 3 éves gyümölcsészeti tanfolyamot állított fel, amelyben a hadiárvákat nevelik ki az életre. A nevelés irányítása a pártfogóktól függ. A hadiárvák anyagi érdekeiről olosó biztosítás útján kell gondoskodni. Ennek két haszna van. A hadiárva pénzt kap kezéhez, ha az életbe lép, s ezenkívül takarékosághoz szoktatja a népet. Az évi biztosítási díj 10 korona. Továbbá gyűjtő iverket bocsátottak ki a hadiárvák részére. A jövő érdekében kell összekedni, hogy boldog legyen a jövő s a jelenből a tanúságokat levonjuk.

A tartalmas előadást élénken megtapsolták.

Dr. Tóth Ferenc indítványára úgy Petry Gyula titkár szép és tartalmas jelentését, mint Verner Kálmán ügyvezető és lelkes előadását köszönettel fogadta a közgyűlés s mindkettőt egész terjedelmében a jegyzőkönyvben megörökítik.

Ezzel véget ért a közgyűlés.

Az első női kocsis Nagyváradon.

A 9-es bakján fog ülni.

Tegnap egy nyulánk, barna leány jelentkezett Réz Bertalan rendőrkapitánynál. Bemutatkozott:

— Klein Szeréna a nevem.

Elmondta nagy restelkedések között, hogy apja, Klein Ede öthónapja bevonult katonának s nincs, aki hajtsa a 9-est. Kocsist nem kapnak, még rosztat sem, egy se megbízható már. Ő foglalkozott otthon a lóval, többször megpróbálta a hajtást. Szóval a bakra akar ülni, mint Pesten, Bécsben, Berlinben és Párisban megannyi kollégája. Hajtási engedélyt kér.

— Szivesen, mondta Réz Bertalan, örülök, hogy ezen a pályán is pótolják a nők a férfiakat. Legalább nem lesznek olyan gorombák, mint a kocsisok.

Elvezette Klein Szeréna Gerő Ármán főkapitányhoz, aki készséggel megadta az engedélyt, amelyet ki is állítottak rögtön. Az első női bérkocsis engedélye így szól:

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

Hajtási jogosítvány

Klein Ede
tulajdonát képező

9. számú egy fogatú bérkocsira Klein Szeréna részére.

Születése: Nagyvárad.

Illetősége: Nagyvárad.

Vallása: izr.

Termete: nyulánk.

Szeme: sötét barna.

Bajusza: —

Éves: 22.

Arca: kerek.

Haja: fekete.

Szakáll: —

Kül. ism. jele: —

Réz Bertalan
rendőrkapitány.

Birtokában lévén az első női kocsis a boldog okmányának, a kapitány komoly intelmét intézett Klein Szeréna bérkocsisához. Örült, hogy kocsisok közt, kik közt elég a részeges, goromba firma, tisztességes nők foglalnak helyet, s nem lesz kénytelen egyre másra letiltani a bakról a kocsisokat, mint eddig. Legutóbb is hármát tiltott le, mert gorombáskodtak az utassal. Ajánlotta vegyen fel egy köpenyt, gummi vagy por-köpenyt s egy sapkát. Ma délelőtt 11 órakor a kifogástalanul kitisztított kilencessel jelenjék meg a rendőrségen, s onnan próbahajtás lesz a vasuti állomásig és vissza. A ló lába legyen kamásliban, s kikefélje jól.

Klein Szeréna megköszönte az intelmeket. Ma tehát a déli korzón megjelenik az első női bérkocsis az ő próbahajtásával.

Munkatársunk figyelmébe ajánlotta

hogy tanulmányozza kissé a bérkocsis-szótárt, mert a közönség az első napokban nem tud elszokni a régi finom gorombaságoktól. Talán vehetne órát egyik-másik férfi kollégájától.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank fiókjának megnyitása.

Atvették a dobrosdi telepet. A megnyitás.

A Tiszántúl tegnapi számában már jelentette, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank működését holnap, július 31-én kezdi meg a Bómer téri új és fényesen berendezett bankhelyiségben.

A helyiség elegáns szoliditása külső képe annak, hogy ott működik Magyarország egyik legnagyobb közgazdasági és pénzügyi intézményének nagyvársdi kirendeltsége.

Már eddig is jelentkeztek felek, akik részint hitelműveletekkel igyekeztek összeköttetésbe jönni a P. M. K. B.-kal. Ezenkívül átvette a fióktintézet a dobrosdi bauxit vállalatot s az alumínium kitermelést.

Más közgazdasági vállalatba a háború tartama alatt ez a nagy banknak nem megy bele, csupán pénzügyi műveletekbe s iparvállalatokkal való összeköttetésbe.

A megnyitás egyszerű lesz. A kész bankhelyiséget megnyitják a közönségnek s Hargitai Bertalan és Szőke Sándor igazgatók megkezdik működésüket. Ünepszerűség az teszi a megnyitást, hogy erre az alkalomra a bank két budapesti igazgatója: Háromi Biró Leó és Conrád O. tó megjelennek s résztvesznek a megnyitásban. Más külsőség nem lesz.

Nem kell mondani, hogy a Tiszántúl kellően értékeli e nap pénzügyi és közgazdasági jelentőségét s azt a kedvező helyzetet, melyet egy nagy bank fiókjának működése jelent a megye és város közgazdasági életére. Ezért méltányolni fogjuk a fiók működését tárgyilagos i-mertetésekkel jelentőségük és érdemük szerint. Most pedig üdvözljük őket Nagyváradon.

A központi járás élelmezése.

A jég által elvert 25 község támogatása.

A legutóbbi jégvihar többek között Biharmegyéből a központi járás gabona termését is tönkre tette. A járásból 25 község határát verte el a jég és pusztította el termését. Ez a 25 község ma teljesen ki van szolgáltatva a legnagyobb nyomornak. Buza termésről szó sem lehet ott. A nyomor enyhítése végett Nagy Márton főszolgabíró már megkezdte akcióját.

Mint értesülünk, legutóbb ebben az ügyben járási értekezletre hívta össze a főszolgabíró a járás tisztikarát. Az értekezleten Ipolyi Keller Gyula a földmivvelésügyi miniszteri kirendeltség vezetője is, aki mindvégig meleg érdeklődéssel kísérte a súlyosan sújtott 25 község nyomorának enyhítése érdekében megindult tárgyalásokat.

Elsősorban is azzal a kérdéssel foglalkoztak, hogy miként lehetne biztosítani a

lakosság liszt- és gabonaszükségletét. A kormány rendelkezése értelmében ugyanis minden község csak a saját területén vásárolhat gabonát. A szóbanforgó 25 község határában azonban egy szem gabona sem termett, tehát más vidékekről kell beszereznie a lakosság szükségletét. Az értekezlet elhatározta, hogy ebben az ügyben felír az alispán utján a miniszterhez, hogy engedje meg a vármegye más területén a vásárlást.

A lakosság természetesen ily módon csak a háztartás szükségletét szerezné meg, a vetőmagot pedig a kormánytól vásárolná. Ipolyi Kellér Gyula kijelentette, hogy a kiemelkedés ki fogja eszközölni a lakosságnak szükséges vetőmagot.

Ezután kimondta az értekezlet, hogy bár a községek gazdabizottságának szabályai szerint egyáltalán nem mutatkozik semmi feladatuk, mégis azok működését nem szüntetik be. Egyben elhatározták, hogy úgy a bizottságok tagjait, mint különösen a lelkészeket és tanítókat felkérjük, hogy legyenek segítségükre a jegyzőknek, akiknek óriási feladatuk van a közügyek intézésében.

Jegyzetek a hétről.

Kinek kinek a szívére bizom, mit gondoljon az *Urmánecy* ma egy heti nyílt leveléről, hogy „maradjanak együtt a 48 es függetlenségi pártok, (a közelmult eseményei után is), a testvérhárból nem kérünk már!”

Az idők mértékéhez szabva, így festene inkább ez a gondolat: Maradjunk egyek mi mind magyarok, a testvérhárból legyen elég. Hallgassunk a legjobb vezetőre, a mi együtt vérző érző szívünkre! Figyeljünk, mire int mindnyájunkat a hősvértől pirosult gyászter, Mohács négy száz éves, fájó emléke!

A harmadik téli háború réme kísért. Vagy nem is jól mondtam: inkább ijesztgetni akarnak vele bennünket, mint vásott nebulókat holmi mumusokkal. Ha kedvük telik benne Európa tekintélyüket vesztett papáinak és mamáinak, hogy így ösmérjék be tehetetlenségüket: ám legyen. Mi készségesen elviseljük még a fékezhetetlen, rakoncátlan nebuló titulust is, sőt még így is eszelekszünk, amint az illik az olyan semmi házihoz, aki már belát a medve bőre alá hogy ott bizony csak a Bodri kutya szűköi — jót nevetünk az ijesztgetőkön.

Valamikor talán még hatása lett volna ennek a trükknek, hiszen mi a háborút az első, leghatározottabb elszánásunk pillanatában sem terveztük tovább két hónapnál, legfeljebb az első karácsonynál. A modern technika, a mai kultúra, az idegek és izmaink nagyon is ezt tolmácsolták nekünk. Rettenetesen naivul s nagyon készületlenül fogtunk ebbe a nagy dologba. Akkor talán hatott volna a trükk, ám akkor még a nagy ijesztők is földre estek volna a proteciától.

Ha maliciózus lennék, azt mondanám: sikereinket elsősorban annak köszönhetjük, hogy végtelenül naivak voltunk (mert ilyen háborút olyan felkészüléssel kezdtünk) és hogy ellenségeink még naivabbak, egyenesen ostobák voltak. S ez ütözködik ki rajtuk, mikor a harmadik téli háború mumusával próbálnak ijesztetni bennünket.

Hannibál az Alpokban, Hunyadi „téli hadjárata”, Napoleon Oroszországban (mert őt sem a tél győzte le!), a mi első téli háborunk, melyen megtörtük az orosz medvét, a második, mikor lövészárokkal turtuk föl idegen országok messze földjét: mind azt bizonyítják, hogy a győzelmi akarat, a harci erő előtt nincs természeti akadály — és ezt

fogja bizonyítani a harmadik téli háború is. Mert ha biztos, hogy el fog következni, egy még biztosabb. Az, hogy az uzsoki hősök hóba folyt vére teteme már leharmatozott mezőinkre s megtermékenyítette azokat. S velük együtt a lelkünk erejét, törhetetlen győzelmi akaratunkat, kitartásunkat.

Nem tudjuk, mit hoz a harmadik tél, de hogy méltó lesz az első kettőhöz, arról jót áll a magyar vitézség!

Syn.

Saját elmozdítását kéri az ugrai orvos.

Biharugra községében hosszú és igen nehéz kutatás után végre sikerült az egészségügyi kör részére orvost keríteni. A folyton kiírt pályázati hirdetések szemétszurtak dr. Fenyves Pálnak is és beadta pályázati kérelmét. Talán még utána is járt az állásnak, hogy megkaphassa. Az ugrai kör választói két kézzel kaptak az orvoson és megválasztották a kör orvosává. Ezzel egy talán soha be nem töltött orvosi állás nyert gazdát.

Sajnos, az új orvos nagyon rövid ideig fogja gyógykezelnéni a betegeket. Az eddigi tapasztalatok ugyanis meggyőzték róla, hogy Biharugrán nem lehet megélni egy orvosnak. Ott felkopik az álla az egészségügyi buzaó őrsnek. Rövid orvosi működés után Fenyves Pál tegnap egy szokatlan formájú kérvényben fordult az alispánhoz.

Az orvos azt kéri az alispántól, hogy hivatalból mozdítsa el körorvosi állásából. Indoklásul azt hozza fel Fenyves, hogy nem képes eleget tenni feladatának s ezért minden körülmények között meg akar válni állásától.

Az elmozdítást kérő beadványban arra kéri Fenyves, hogy helyettesül dr. Altmann Jakab nagyváradai orvost nevezze ki az alispán.

Az ügy magábanvéve nem oly fontos jelentőségű. Előre tulajdonképpen egy orvos változásáról van szó. Azonban ha bővebben vizsgáljuk az ügyet, sajnálattal kell konstatálnunk, hogy itt tulajdonképpen Biharvármegye egészségügyét érdeklő fontos reform megvalósíthatatlanságáról van szó.

Biharvármegye törvényhatósága mindent elkövetett, hogy eddigi törhetetlen egészségügyi állapotain segítsen. Új egészségügyi köröket létesített, új orvosi állásokat szervezett, egyszóval megtett mindent, amit csak megkíván egy jó egészségügyi vezetés.

És íme a reformok életbeléptetése óta az orvosok száma nem szaporodott, sőt csökkent. Hiába az orvosi állások rendszeresítése még nem elegendő a közegészségügy megerősítésére. Orvosok kellenek és az orvosoknak jó fizetés, amelyből meg tudjanak élni az elhagyott falvakban is. Ezt pedig Biharvármegye anyagi helyzete nem lesz képes megvalósítani soha.

* **Tengerit árul a város.** Tudatom a város közönségével, hogy az összes városi liszt- és élelmiszerüzletekben a tengeri árusítást elrendeltem. Tekintettel a nagyon kevés készletre, egy-egy család fő a liszt- vagy zsirulvány felmutatása mellett 3 kg. tengerinél többet nem igényelhet. Nagyvárad, 1916 július hó 29 én. Lukács Ödön, főjegyző.

HÍREK

Hollóssy Béláné temetése.

Most, amikor ezek tragédiája viharzik és vérbe-gyászba borult az egész világ, most is szivettépő fájdalmat éreztek azok, akiket a részvét elvitt az oly tragikusan véget ért özv. Hollóssy Béláné temetésére. Az elhunyt urinő koporsóját három fiatal leánykája és a harctérről a temetésre hazatért katonatiszt fiai vették körül.

Könnyfakasztó volt a sok vihart látott, harcok tüzeiben edzett katonákat épp oly megtörtén látni a koporsó mellett, mint azokat a gyöngy virágszálakat, akiket az édes anya áldott keze a fuvó szélől is oltalmazott.

A temetésen a nagyszámú és előkelő közönség között ott láttuk képviselve, még pedig igen tekintélyes számban Biharvármegye tisztikarát is, melynek az elhunyt férje évtizedeken keresztül volt egyik kiváló tagja.

A temetési szertartást Tóth Kálmán végezte segédlettel. A koporsó beszentelése után az olasz sarkban helyezték örök nyugalomra elhunyt férje mellett. A koporsó mellől a megboldogult fiai ismét a harctérra utaznak, hogy fegyverrel kezükben védjék meg azt a szentelt földet, ahol legfőbb kincseik alusszák boldog almuikat.

A Hollóssy családot ért sulyos csapásról értesítést szerzett Fráter Barnabás alispán is, aki átérezvén azt a nehéz helyzetet, amelyben a mai nehéz körülmények között a minden kenyérkereső nélkül maradt család jutott, értesülésünk szerint, az 5 jó és minden nemes érzülettel megáldott szívével siet az árván maradtak és az egyik a harctéren rokkantá vált Hollóssy gyermekek sorsáról és megélhetéséről gondoskodni.

Mint értesülünk az ezeltől 7 héttel elhunyt Hollóssy Béla örökébe az elhunyt egyik jogvégzett fiát nevezte ki, aki mint tudjuk pályázatát be is nyújtotta. A megüresedett állásra pályázók nagy számmal vannak ugyan, azonban ismerve Fráter Barnabás alispán fenkölt nemes lelkét, a teljesen kereset nélkül maradt család leendő gyámolának kérését azokkal szemben előnyben fogja részesíteni.

A kinevezés olyan család tagjának ad alkalmat a gyámoltalan árvák támogatására, amelyiknek minden tagja a déd apák koráig visszamenőleg a nemes vármegye kiváló tisztviselője volt.

* **Kinevezés** A hivatalos lap közli, hogy a pénzügyminiszter Bahó Endre adóhivatali tisztet a nagyváradai m. kir. adóhivatalnál a IX. fizetési osztályba adóhivatali főtisztvé nevezte ki.

* **Haydn kézirat Nagyváradon.** Haydn Józsefnek, a hírneves zeneszerzőnek volt egy bátyja, Haydn Mihály, szintén kiváló zeneszerző, akinek művei közül néhány Haydn József neve alatt jelent meg. Haydn Mihálynak egy drága és nevezetes szerzeménye *Szmazsenka* Ernő vasutigazgató, a kiváló műértő tulajdonába került. A kézirat érdekessége, hogy Haydn Mihály Nagyváradon írta, mikor a l. sz. püspökségi székesegyház orgonistája volt.

Tisza miniszterelnök a fronton.

Budapest, július 29. (Saját tudósítónktól.) Besztercéről jelentik: Tisza István miniszterelnök Körösmezőről a frontra utazott. Szerdán késő este Kirlibabába érkezett Nyegre László főispán kormánybiztos kíséretében.

Kirlibabán gróf Bethlen Balázs kormánybiztos várta. A miniszterelnök és kísérete az éjt Kirlibabán töltötte, másnap korán reggel kihajtatott a frontra.

Az állásokban két egyszerű magyar katonára járult elébe vadvirágokból kötött koszorúval. A katonák egyszerű, keresetlen üdvözlő szavaira a miniszterelnök meghatva mondott köszönetet.

A kormányelnök a front mögött meglátogatta a tűzkeresztségben még részt nem vevő csapatokat, akik éppen gyakorlatozással voltak elfoglalva. Tisza végignézte gyakorlatukat, aztán a katonákhoz, akik legnagyobb részben budapestiek, pécsiek és somogyiak voltak, lelkes beszédet intézett, amelyre a harcosok viharos éljenzéssel válaszoltak.

Azután a miniszterelnök Lajosfalvára utazott, ahol a katonai vezetés vendége volt. Itt katonai részről felhangzott felkőszöntő után lelkes beszédben rámutatott annak a szellemnek az erejére, amely a mi seregeinket felvillanyozza.

Német zsákmány a két éves háborúban.

Budapest, július 29. (Saját tudósítónktól.) A Wolf ügynökség jelenti Berlinből: A második háborús év végén a háború eddigi eredményéről a következő megállapítható adatokat közöljük:

Azon terület, amelyet a központi hatalmak az ellenséges országokból megszállva tartanak kerek 431 ezer négyzet kilométer. Az ellenség által megszállott terület ezzel szemben 22 ezer négyzet kilométer.

A hadifoglyok száma a második háborús év végén: 2,658,283.

Ebből német hadifogoly: 16,569 tiszt és 1,647,225 katona.

Németországba eddig a következő hadizsákmány szállított be:

11,036 ágyú, 4,748,038 lövedék, 9096 municions jármű, 1,556,132 fegyver és karabély, 4460 pisztoly és revolver, valamint 3450 gépfegyver

Megjegyzendő, hogy itt csak a Németországba hozott zsákmányról van szó, míg megközelíthetőleg sem lehet meghatározni azon ágyúk, gépfegyverek és más hadianyag számát, amelyeket mindjárt a harcban használatba vettek.

*** Az 1897. évfolyam behívása.** A Külügy-Hadügy jelenti: A legutóbbi népfelkelő bemutatószerzés alkalmánál talált ausztriai illetőségű népfelkelő-kötelesek és pedig a f. é. július 22-éig bemutatottak f. é. augusztus 1-én, a többiek f. é. augusztus 10-én vonulnak be. Ugyanekkor vonulnak be azok az 1897-ben születettek is, kik önként soroztatták be magukat. Az 1866—1896. évfolyamúak behívása később meghatározandó időpontban fog történni. A magyarországi 1897. évfolyambeliek egy részét augusztus 1-re szintén behívják és pedig nem általános hiadalménnyel, hanem behívójegy útján.

*** Katonai kitüntetések.** A hivatalos lap közli, hogy a király Kertész Menyhért 37. gyalogezredbeli tart. hadnagyot és Vincze Ferenc 101. gyalogezredbeli tart. hadnagyot a legfelső dícsérő elismeréssel tüntette ki.

*** Kedvezmény a Kath. Népszövetség tagjainak a Püspökfürdőben.** A Katholikus Népszövetség tagjai részére a Püspök-fürdő előzékegy bérletje kedvezményes jegyeket biztosított, a mely szerint népszövetségi tagok L. c. kádfürdőre 1 korona 60 fillér helyett 1 korona 20 fillérért, tükörfürdőre 1 korona 20 fillér helyett 1 koronáért válthatnak jegyet. Ezek a kedvezményes jegyek a Népszövetségi Otthon gondnokánál válthatók mindennap délelőtt 9—12 ig, délután 3—6-ig.

*** Adományok a Kath. Cselédotthonra.** A gyűjtés eredménye elérkezett a tizedik ezres tizedik századához. Aránylag kevés gyűjtőív érkezett vissza, noha némely helyre a bizottság 60—70—100-at küldött; nem is csoda, mert a mozgalom sok tekintetben helyi érdekű, másrészt a sok adakozás nagyon igénybe vette a közönséget, mindamelllett az eddigi eredmény kielégítő; lehet vele kezdeni s a bizottság cselekedni is fog. Nemsokára elérkezik az idő, amikor a mezsei munkálatok befejeztével újra nagyobb lesz a cselédforgalom s a megindított mozgalom célszerűsége az életben fog igazolódni. Tulajdonképpen az ügy a kereskedelmi, illetőleg a belügyminisztériumban késlekedik; a bizottság nem is igen sürgette, mert a nagy cselédhiány az ügy rendezését nem tette égettvé. De a bizottság részéről lépések történtek az illetékes, jóakaratu helyen az ügy érdekében, ami biztat azzal a reménnyel, hogy az ügyet az őszre meg lehet valósítani. Kérjük azokat, akik gyűjtőívünket figyelembe veszik, küldjék be a rendeltetési helyre akármilyen csekély összeggel. Egyébiránt újabban a következő adományokat nyugtázza a bizottság köszönetének kifejezésével: Rézman Márton, Mezőkeresztes 10, J. E. 10, özv. Burger Sándorné 4, N. N. 5, Schüch Erzsike, Keledi N, R. P., N. N. 2—2, dr Braun Illésné, Bodó Elemér, L. B., Radó N., Schüch Erzsike, Schüch Bardi, dr Nagy Zoltán, Középegy Kálmán, N. N., Glatz Mihály, Betnker Kálmán, Bezerédi György, Budai, Rojti Mihály, Rozsnyai Vilmos, Kaitenbacher Illés, Szabó Imre, Lakatos József 1—1, Többen 4 K. Összesen 56 K.

*** Tízórai.** Megirtuk egy tréfás történetben a városházi tízórai esetet. Illetékes helyről azt az értesítést kapjuk, hogy az eset nem történt meg.

*** Felemelték az ügyvédi díjakat.** A háborús drágaság elviselhetetlen terhet mér azokra, kik a háború előtt megállapított díjakból szerzik jövedelmeiket. A nagyváradi ügyvédi kamara erre a türelmetlen drágaságra hivatkozva megkereste azokat a bíróságokat, melyek a kamara területén működnek, hogy az ügyvédi díjakat emeljék fel. Ennek a kérelemnek első sorban tett eleget a nagyváradi kir. járásbíró: Marosi Endre vezető járásbíró, aki tegnap a tárgyalás megkezdése előtt tudatta a megjelent ügyvédekkel, hogy az ügyvédi díjakat 50 százalékkal felemelte, s a tegnapi tárgyalásokon már az új skála szerint alapította meg az ügyvédi díjakat. A jelen volt ügyvédek nagy elismeréssel vették tudomásul régi óhajuk teljesedését s köszönetet mondottak Marosi Endrénak, a kiváló bírónak, aki nagy tevékenységet igénylő bírói működése alatt mindig a legmegtartóssabb megatartást tanúsította az igazságügy egyik tényezőjének, az ügyvédnek érdekei iránt. Ezt az első intézkedést bizonyára követni fogják a többi bíróságok is, mert a nagyváradi kir. ítélőtábla már eddig is minden esetben felemelte a felebbezett ügyvédi díjakat. Az élelfenntartásra szükséges ekkor árai 200—500 perccenttel drágultak s így a tervbevett 50 százalékos díjemelés is csak mérsékelt kárpótlás a nagy drágaságért.

*** Bondoraszó Kolozsvármegyét fenyegeti.** Pár nappal ezelőtt megírta a Tiszántúl, hogy a bondoraszói havasi legelőn száj és körömfájás lépett fel. A veszedelmes járvány folytán a belényesi főszolgabíró vészkerülettel alakította az egész belényesi járást nehogy a lakosság elhárcolja a járványt. Tegnap ebben az ügyben a szomszédos kolozsvármegyei Jósikafalva község előjárósága átírt Biharvármegye alispánjához. Az átíratban megdöbentő dolgokat ír le a jósikafalvi előjáróság. Bejelenti a községi jegyző, hogy s bondoraszói havasi legelőn rettenetes állapotok uralkodnak. Tele van az egész terület a járványban elhullott jóságok hullájával. A fertőző hullákat senki el nem temette. Ott fakusznak szabadon egy-két fenyőgalylyal letakarva a jóságok. Az elhullott állatok tulajdonosai egyáltalán nem törődnek azzal, hogy e könnyelműségük folytán nemcsak a saját községük, de még Kolozsvármegye állatállományát is veszélynek teszik ki. A panasztevő jegyző kéri az alispánt, hogy szigorúan intézkedjék a baj orvoslása iránt. A most elmondottak különösen ma kétszeres súlylyal bírnak, hiszen a marhaállomány amugy is igen gyenge, megfogyatkozott. Most tehát kétszeres erővel kell fellépni, hogy a veszedelmet, mely az állomány pusztítását segíti elő, minél előbb megfékezzék.

*** Cukorárusítás a városi boltokban.** Tudatom a város közönségével, hogy az összes városi liszt- és élelmiszerüzletekben a cukor árúsítását folyó hó 31-től kezdve elrendeltem. Tekintettel a nehézségekkel járó beszerzésre és arra, hogy készlet korlátozott mennyiségben áll rendelkezésre, a liszt- vagy zsiruttalvány bemutatása mellett havonként és személyenként csak 1 kg. kristály- vagy por- és 0.25 kg. kocka vagy darabos cukor lesz kiszolgáltatható. Nagyvárad, 1916 július hó 29-én. Lukács Odón, főjegyző.

*** Felemelik a hadisegélyt.** A város hadisegélyző hivatala előterjesztést dolgozott ki arra, hogy a hadisegélyt napi 60 fillérről 80 fillérré emelje fel a miniszter. — Indokolása az élelmiszerárak emelkedésével van kapcsolatban.

*** Az ügyvédi kamara mai közgyűlése.** Az ügyvédi kamara ma d. e. 10 órakor tartja rendkívüli közgyűlését, melynek tárgya lesz a dr. Wallner Ödön halálával megüresedett kamarai elnöki tiszt betöltése. Ezen a közgyűlésen határoznak dr. Nagy Mihály indítványa felett is, aki rosszul indítványt adott be a törvényszék egyik büntető tanácsának pervezetése miatt. Az ügyvédi kamara választmánya az indítvány elutasítását javasolja, mert az indítvány tárgya nem tartozik a kamara hatáskörébe.

*** A Kereskedelmi Iskola ideiglenes vezetője.** A Kereskedelmi Csarnok iskolabizottsága ma délután ülést tartott, amelyen az igazgatói állás betöltését elhalasztották Kovács S. János nyugdíjazásáig, ellenben a Kereskedelmi Iskola igazgatói teendőinek végzésével ideiglenesen Schusztak Adolfot bizta meg.

*** Petőfi emléke.** Holnap, július 31-én lesz 67 ik évfordulója annak, hogy 1849. július 31-én Petőfi Sándor, a nemzet dalnoka hősi halált halt a segesvári csatában. Ez emléknapot méltó kegyelettel szokta megünnepelni a költő nevével nevezett Petőfi Sándor asztaltársaság fennállása óta évről-évre. E 67 ik évfordulón holnap este 8 órakor saját helyiségében, Kécskői utca R. Rich Béla vándorlójában hazafias emlék estélyt tart, melyre nemcsak az asztaltársaság tagjait, hanem a társ hazafias asztaltársaságok tagjait is hazafias tisztelettel meghívja a Petőfi asztaltársaság elnöksége.

*** Halálos csónakázás.** A napokban megjelent a rendőrségen egy öreg szőlőművelő. Jelentette, hogy a 15 éves fia Muszka Demeter este nem tért haza a munkából, ahova reggel kiment. A siránkozó apa eladta, hogy ők a Schenker-féle szőlőben laknak, a fiú pedig a tulajdonos a Schenker-féle tanyán dolgozott. Nem lehetetlen, hogy a fiú a Körözsön keresztül a legrovidebb utat választotta, s belefutott a dagadt folyóba. A rendőrség megállapította, hogy a fiú csakugyan a Körözsön akart keresztül menni, a Schenker csónakát vette igénybe, amely a partra ki volt kötve. Ez a csónok annak idején a rendőrségé volt. A fiú véletlen baleset folytán beleborult a vízbe és belefutott. A holttestet tegnap vetette ki a víz a felső vasúti hidnál. Holttestét beszállították a hullaházba.

*** Államsegélyesek figyelmébe.** Az államsegélyben részesülőkkel közlöm, hogy f. július 16-tól augusztus 15-ig esedékes segélyösszegeknek folyósítása f. hó 31-én, hétfőn, augusztus 1-én, kedden, 2-án, szerdán, 3-án, csütörtökön, 4-én, pénteken, 5-én, szombaton és 7-én, hétfőn a tüzoltó lakatyaiban levő hivatalos helyiségben fog eszközöltetni. A rend fenntartása végett hétfőn d. e. segélyösszegek végett jelentkezzenek 1-700 ig, d. u. 701-1300 ig, augusztus 1-én kedden d. e. 1301-2000 ig, d. u. 2001-től 2800 ig, 2-án, szerdán d. e. 2801-től 3500 ig, d. u. 3501-től 4200-ig, 3-án, csütörtökön d. e. 4201-4900 ig, d. u. 4901-5500 ig, 4-én, pénteken d. e. 5501-től 6100 ig, d. u. 6101-6800 ig, 5-én, szombaton d. e. 6801-től 7300 ig, d. u. 7301-től 7800 ig, 7-én, hétfőn d. e. 7801-től 8300 ig, d. u. 8301-től 8462 ig. Végül felhívom a segélyezetteket, hogy mindenki 2 K ig aprópénzt hozzon magával. Nagyvárad, 1916. július 29. Juricskay Barna, tanácsos.

*** Két szoba, fürdőszoba, mellékhelyiségekkel** elköltözés miatt olosón kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

*** A járási orvostól követelik a sebesültek gyógyköltségeit.** Nem mindegyik ügyben tett tegnap jelentést Ertsey Zsigmond magyareszékei főszolgabíró az alispánhoz. A háború második évének elején történt, hogy a magyareszékei járásban 18 sebesült katonát helyeztek el gyógykezelés végett. A sebesült katonákat a járási orvos kezelte is és megfelelő gyógyszereket rendelt számukra. Az orvosi rendeléseket ingyen teljesítette, a gyógyszerek ára 93 koronát tett ki. A gyógyszerész a számlát felküldte a Vörös Kereszt egyesülethez kiegyenlítés végett. A számla azonban rövidesen visszaérkezett azzal, hogy nem egyenlíti ki, hanem a gyógyszereket fizesse ki az, aki rendelte. Ily formán a járási orvosnak kellene kifizetnie a sebesült katonák gyógyszer költségeit. Ertsey Zsigmond főszolgabíró tegnap bejelentette az esetet az alispánhoz, akitől kérte, hogy a gyógyköltségeket valamilyen alapból fizetne ki a vármegye, mert nem lehet kívánni a járási orvostól, hogy a díjtalan kezelés mellett még rá is fizessen a fáradtságára.

*** Az Osztálysorsjegyek új fő-elárúsítója.** A m. kir. szab. Osztálysorsjáték igazgatósága a tegnapi napon az „Ujvárosi takarékpénztár részvénytársaságot” főelárúsítóként nevezte ki és a most következő XXXVII-ik sorsjátéktól kezdve a sorsjegyek nagybani és kicsinybani elárúsításával megbizta. Mivel ezen sorsjegyek után állandóan nagy érdeklődés mutatkozik az „Ujvárosi takarékpénztár” (Nagyvárad, Szent László-tér 5. Telefon: 994) egy város, mint a megye területéről előjegyzéseket a sorsjegyek vételére — míg készlete tart — már most elfogad.

*** Árva urileány,** ajánlkozik kizárólag plébániára, úgy a kül-, mint a belgazdaságban teljes jártassággal bír. Cím Kos Jánosné levelével. Kovács Mária, Nagyvárad Ferenc-utca 23.

A legjobb molygyökér, Tabaco, Mof, Tarmalit, Camfor, terpetin, Zaehlerin, stb. már kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

*** Házvezetőnőnek** ajánlkozik intelligens fiatal nő, ki a háztartás minden ágában és főzésben teljesen jártas. Cím meg tudható a kiadóhivatalban.

Figyelem!

Nagyváradon Beöthy Ödön-u. 1. görög kath. templom mellett (bejárat a kapu alatt) kaphatók:

Szepességi lenvásznak

Finom cérna vásznak, Lepedő vásznak, Vászón és damast asztalneműek, Ágy-neműek beosztott és méteres lendamastból. Takács vászon és damast törülközők.

Törölk, szakajtók, himző vásznak, Blous vásznak, Tarka lenvásznak, Nyers vásznak, Házi vásznak, Sajt vászon.

Asztal és ágyneműekben a legújabb minták. Jutányos, szabott árak.

Helyi és megyei telefon 1163.

Aszódy Mihály Kossuth-utca, Sas palota a cég egyike a legnagyobb az ajánlott cikkekben. Nagyvárad és vidéke közönségét felhívom, hogy a gyümölcs befőzés idejére saját vásárló vevőimmet, cukorral, kávéval, kondenzál tejjel (Berna védjegyű) valamint tea, rum, konyak, likőrök, szardínia hal-konzervek (huspiké) szalámi. Ementáli sajt, összes létező csokoládé és cukorkaárak, gyógyborok, borovicska, kakao, füge, malaga-szólló és déligyümölcsök rendelkezésére állanak. Az eladás nagyban és kicsinyben lesz kiszolgálva. Kitűnő zamatú kész kávé cukorral együtt kilója 5.40 korona.

SZÍNHÁZ.

A mai szinlap:

Délután 3 és fél órakor, fél helyárrakkal:

Mánás Miska.

Operett 3 felvonásban.

Személyek:

Korláth Kázmér gróf	Leővey Leó
Korláth Lotti grófnő	Bánházi Teréz
Rolla grófnő, leányuk	Komáromi Gizi
Gida gróf, fiuk	Perényi Kálmán
Tercsényi Tiksi gróf	Molnár Rezső
Marica grófnő	Somogyi Rózi
Baracs Iván	Bihari Sándor
Szele, Korláth gróf titkárja	Dózsa István
Marsca, mosogatóleány	Sz. Zsigmond A.
Miska, istállófiú	Tompa Béla

Este 8 és fél órakor, rendes helyárrakkal:

Aranyvirág.

Operett 3 felvonásban.

Személyek:

Potjeviev Danilo herceg	Leővey Leo
Beppo, hajóslegény	Bihari Sándor
Aranyvirág, utcai táncosnő	Komáromi Gizi
Stone Ellen) amerikai	Mándoki Gizella
Gauld Harry) milliomosok	Tompa Béla
Egy tapasztalatlan ifjú	Perényi Kálmán

Bihari bucsuja.

Telt ház előtt bucsuzott el tegnap Bihari Sándor a váradi közönség kedvence.

Minden hely el volt foglalva a karzatok legtetetejéig. Utolszor hallottuk Bihari remek, meleg baritonját, csodáltuk tökéletes játékát.

Az első felvonás végén nagy ovációt rendeztek Biharinak, volt virágözön, babékoszorú sokasága. A zsinórpadról hatalmas, gyönyörű francia baba ereszkedett alá, a közönség zajos derűtséggel mulatott a szokatlan ajándékon. Az ajándékok között volt egy értékes aranyóra is.

A tapsnak a kihívásnak, vastapsnak alig akart vége szakadni. A bucsu melegsége rávallott egy nagy művészre, aki művészi varázsának teljében van. Az előadás tökéletességét emelték a többi szereplők: Zsigmond, Tompa, Sik.

Távozó kiváló színészünk páratlan népszerűségét misem bizonyítja jobban, hogy az előadás után az ifjuság a vállaira kapta és úgy vitte haza a lakására Bihari Sándort.

Komáromi Gizi ma bucsuzik.

Nem mi vagyunk az oka, hogy Komáromi Gizi művésznőt nem ismerhettük meg eléggé képességei szerint. Elégedetlensége,

nyugtalanúsága talán onnan ered, hogy nem kellő helyre állították őt s innen valók bizonyára sajtószertüskéi s a színpadi örökké őrül pletykák.

De ahova állt, azt a helyet betöltötte mindig a legnagyobb igényeknek megfelelő készséggel. Formás alakját szívesen látta a közönség, mert külső megjelenésében deccens és elegáns volt, izléssel öltözködött s bátran, mint az énekes madaré, szállott fel kedves hangja, s biztonsággal énekelte el szerepét. Jól esett hallani tiszta, hajlékony hangját s látni rutinos játékát e kitűnő színésznek.

Nem keressük, hiába való is volna, mi volt itt a baj. A kérdés megoldódott s Komáromi Gizi elmegy. Nem anélkül, hogy meg ne írának e kiváló szubrettről, mennyire nem a közönség kívánta távozását s szívesen látta volna őt azokban a szerepekben, amelyek megillették volna e kedves művésznőt.

Vasárnap délután ebben az időben huszonnyolcadszor kerül színre a kiváló sikerű Málnás Miska.

Aranyvirág. Vasárnap este egy végtelenül finom zenéjű operette: Martos és Huszka annak idején sok sikert aratott Aranyvirága kerül színre. A címszerepet Komáromi Gizi játssza, aki ebben a szerepében bucsuzik a nagyváradai közönségtől, amely élénk érdeklődést tanúsít a bucsuzó művésznő utolsó fellépte iránt. — Stone Ellen az amerikai milliomos lány szerepében Mándoky Gizi lép fel.

A karszemélyzet jutalomjátéka. Hétfőn este tartja jutalomjátékát a színtársulat segédszemélyzete, amelynek rendkívül bő és élvezetes műsori sikerült ez alkalomra egybeállítani. A műkedvelők egész sokasága szerepel a műsorban, amelynek kiemelkedő számai lesznek. — Szerepelni fog ezúttal Bleyerné Garzó Adél két növendéke, Smidt Magda, kinek szépen iskolázott, gyönyörű hangját már Patzkó Aladárné énekiskolájából ismerjük és Krausz Ella urleányok is, kik mint tanárnőjük két legkiválóbb növendéke, nagy érdeklődésre tarthatnak számot. A Virágfakadás című közismert és kedvelt vigjáték előadása, amelynek műkedvelők a szereplői. Nagy hatásra tarthatnak számot K. Mihelffy Elvira érzelmes költői szépségekben gazdag versei, amelyekre Várady Aladár, a népszerű karmester és kitűnő zeneszerző irt dallamos, megkapó muzsikát. A műsor kiegészítő részét a Málnás Miska paródiája koronázza meg és így a hétfői előadást az időny legsikerültebb estéi közé számíthatjuk.

APOLLÓ mozgó- színház	Vasárnap, hétfő A Madonna képe dráma 3 felv.
	Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

URÁNIA mozgó- színház	Vasárnap Egy asszony szenvedése dráma 3 felv.
	Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

VIGADÓ mozgó- színház	Ma Psylander játszik
	Szombaton és vasárnap négy előadás és pedig: délután 3, 5, 7 és este 9 órakor.

Gyönyörű rózsás arc a nő legszébb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltűnteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ár 2 K. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy-palota.

A Félix-fürdő látogatottsága.

(Folytatás.)

Szilágyi Andrásné földm. neje Füzesgyarmat. Tasnádi Péterné földm. neje Füzeggyarmat. Nagy I. Sándor és neje gazdálk., Csökmő. Budai Róza, Csökmő. Nagy Imre földm., Erdmihályfalva. Szabó Julianna, Erdmihályfalva. Mérai Terézia, Erdmihályfalva. Krausz Mór felügyelő neje, Nagyvárad. Szöbel Béláné keresk., Püspökladány. Budai József és neje gazdálk., Óbecse. Lipták János és neje földm., Békéscsaba. Sáska János és neje földm., Csökmő. Spekk Márton és neje földm., Mezőberény. Bereczky Dániel gazdálk., Bihar. Özv. Schmidt Jánosné gazdálk., Ujpalota. Briher Péterné gazd., Ujpalota. Tóth Máttyás és neje földm., K.-tarján. Keserü Balázs és neje földm. Bokor Istvánné magánzó, Erdmihályfalva. Friedsam György vendégl., Gyulafehérvár. Kaufmann Ernőné keresk. neje, Komádi. Özv. Kádár Jánosné keresk. neje, Nagyvárad, Surányi Istvánné keresk. neje, Nyiregyháza. Daragó Gáborné kántor-tanító neje, Nagyiván, özv. Szabó Józsefné magánzó, Nagyiván. Herczeg Vilmos műsz. hiv., Nagyvárad. Baranyi Dezső és neje fbirt., Tiszabökény. Madarassy Andrásné fbirt. neje, Tiszabökény. Ungvári Imre fbirt., Hegyközkovácsi. Berger Ármán keresk., Szatmár. Rosengerg Henrik keresk., Erdmihályfalva. Magyar Györgyné gör. kath. esperes neje, Sajóty, Horváth Gézáné rendőrkap. neje és leánya Micike, Nagyvárad. Stern Ignác keresk., Szóvárhegy. Keller Rébertné magánzó, Szilágysomlyó. dr. Nagykászonyi Andrásy Ernőné honv. főorvos neje, Erdmihályfalva. Özv. Maldényi Jánosné földbirt. neje Hajduböszörmény. Pongrácz Imre fbirt. és takaréktári igazg., Csenger. Özv. Hajdóczy Józsefné áll. óvónő, Nagyszében. Joan Frelerin, Vasak. Nagy Jánosné városi hiv. neje, Kolozsvár. Kurták Jakab keresk., Tulka. Sztán János Demeter és neje földbirt., Kétegyháza. Pongrácz István és neje földbirt., Kiskaba. Deceanu P. Andrianné esperes neje, Vaskóh. Held Sámuel keresk. Gyanta. Szűcs. Mihály és neje földbirt., Turkeve. Czillér Mórné magánzó és leánya, Nagyvárad. Oszusky János vendéglős, Gyula. Balogh Ambrusné ref. lelkész neje, Sarkad. Veres Sándor kir. jegyző, Szalárd, Nagykászonyi Andrásy Ernő szigorló orvos, Erdmihályfalva. Rosinger Béni keresk., Tasádfő. Weiss Salamon keresk., Gyula. Oblátt Ignác és leánya magánzó, Nagyvárad. Gottlieb Adolfné keresk. neje, Nagyvárad. Banyai László és neje ref. lelkész, Bagamér. Bokor Istvánné főintéző neje, Erdmihályfalva. Kleia Vilmosné keresk. neje Óradna. Özv. Faragó Mórné magánzó, Nagyvárad. Kohn Sámuel gazd. Komádi. Karl Jenő őberlejtant, Nagyvárad. Erdélyi László gyógyszerész, Belényes. Izsák Sárika, Jádvolgy. Debreczeni Sándor és neje fbirt., Turkeve. Márkus Ignác kereskedő, Nagyvárad. Özv. Hadházy Józsefné és leánya, fbirt., Hajdahabház. Székely Erzsébet kalapgyáros, Nagyvárad. Csiba Ernőné nyug. főjegyző neje. Öfehértó. Ehrenfeld Miksa bérnehályfalva. Puskás Károly dohánygy. ig. Debrecen. Dr. Schwimmer Márton fő-örorvos Belényes.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelősen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

d. u. 3 órától

a

VIGADÓ

mozgó-színházban

Nagyvárad, Fekete Sas-Passage.

Ma

vasárnap

Psylander játszik.

NE JÁTSZ A TÜZZEL

Nordisk kép 3 felv.

A rabasszony.

Dráma 3 felvonásban.

Eikó, háborus kép.

HELYÁRAK: Páholy-ülés 1 kor. 20 fill. Zsoltár 1 kor. Tánlásszék 80 fill. II. hely 60 fill. III. hely 40 fill.

Katonák őrmesterig és gyermekek félhelyáru jegyet váltanak.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 514.

A telep telefonja 514.

1 LITER VIZ FELFORRALÁSA
CSAK 4 FILLÉRBE KERÜL.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy a legújabb rendszerű

Villamos vasalók,
„ főzőedények,
„ tea főzők,

megérkeztek és a legolcsóbb árban kaphatók.

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban telefon rendelésre díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kaphatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

1 ÓRAI VASALÁS CSAK
12 FILLÉRBE KERÜL.Főszerelő telefonja
55.Főszerelőtelefonja
55.

5. Elsőrendű jégszekrények olcsó árban beszerezhetők

Andrényi Károly és Fiainál
Nagyvárad.

x Helybeli nagy vállalatnál 10—15 mázsa makulátar papír eladó. Árajánlatokat a kiadóba kérünk.

* Kiadó Beöthy Ödön u. 7. sz. házban kétszobás udvari lakás aug. 1-től. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár r. t.-nél Nagyvárad.

Kiadó Kossuth-u. 2. sz. házban a Kertész S. Sándor főle üzlethelyiség s ugyanott egy kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

Szent László (Püspök gyógyfürdő)
Nagyvárad mellett.

Kénes vasas hévvizforrások, víz hőfoka 42 C° csuz, köszvény minden formája, ischiás és női betegségek ellen, 1913-ban 6200 beteg hagyta el gyógyultan és javultan a páratlanul hatásos Püspök-fürdő gyógyforrásait. Nagyszabásu nyári uszoda 26 C° forrásvízzel és uszástanítással.

400 holdas park és fenyves erdő, gondozott sétautak, társalgó, olvasóterem, könyvtár, napilapok, folyóiratok rendelkezésre állanak.

Az egész fürdő ujonnan átalakítva, villanyvilágítás az egész telepen és az összes vendégszobákban. Posta, interurbán telefon.

Sebesült katonatisztek és katonák árkedvezményben részesülnek.

Fürdőismertetőt küld az Igazgatóság 1916 jan. 1-től.

Komzsik Alajos,
a fürdő bérlője.

Augusztai Gyorssegély-alap

Hadibiztosítási osztálya.

Valamennyi harc téren most folyó heves és nagy csaták hő katonáinktól a legnagyobb erőfeszítést követelik. Eppen azért

ne mulassza el senki hozzátartozóját a legcsekélyebb díjak mellett biztosítani. A népfölkelők már a legcsekélyebb részletben fizethető 45 koronáért 1000 K-ra biztosíthatók.

Haláleseti Rokkantsági biztosítások?

Felvétel és felvilágosítás nyerhető irodánkban: Bémer-tér 3, első emelet, telefon 11-85. sz. és Körös-utca 12. sz. alatt.

A MŰJÉG

naponkénti rendszeres szállítását megkezdtük, megrendeléseket köszönettel vesszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad Sörgyár R. T.
Telefon 439.

Bérleti hirdetés.

Azonnal kiadók a következő helyiségek:

I. Egy szoba, konyha, kamarából álló I. emeleti udvari lakás a Színház-utca 4. sz. házban.

II. Két szoba, konyha, kamarából álló negyedik emeleti udvari lakás a „Fekete Sas” palotában. (Lift.)

III. Három szoba, konyha, kamarából álló I. emeleti utcai lakás a „Zöldfa” épületben.

IV. Öt szoba, konyha, kamara, fürdőszoba, cselédszobából álló II. emeleti erkélyes utcai lakás a „Fekete Sas” palotában. (Lift.)

V. Butorozott egy és kétágyas utcai és udvari szobák a „Zöldfa” épület I. emeletén.

VI. Egy-egy üzlethelyiség a „Sas” és „Zöldfa” passage-ban.

VII. Beraktározásra alkalmas raktárak és pincék a „Zöldfa” épületben.

Közelebbi felvilágosítással szolgál az „Ingatlan Bérlő” részvénytársaság bérleti irodája, Sas-passage 24. számú lépcső. (Telefon 14-00.)

Janky Antal Utóda

(Cégtulajdonos Csatóry József.)

A legrégebb fűszerüzlet
Nagyváradon.

A mai viszonyok közt való nehéz
beszerzési viszonyok dacára min-
denből teljes raktárkészletet tart

ÉLŐ MARHÁT, hizott sertést

legmagasabb árban veszünk

Kemény Testvérek

Nagyszalonta.

Interurbán telefon 7.

Merza Kálmán

nyerges és szilgyártó Nagyvárad,
Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijazat, ko-
csizó és igás szerszámok, kocsi-
ülés, lábvédők és szerszámok
raktára.

EMIR

arcmosó

legkételetesebb készítmény bőrhámlás
és sörny; továbbá izzadó-, fényes,
zsíros-, atkás (mitesseres) arcra. Ha
naponta többször az arcunkat EMIR-rel
bedörzsöljük, az arc rögtön csodás
szép lesz, mintha valami mesés lehe-
letfinomságu harmattal lenne bevonva.
Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól,
mert csak az EMIR névvel ellátott eredeti
üvegekért vállal felelőséget a készítő.

Egy üveg ára 1 korona 50 fillér.

Alabástrom szappan

legfinomabb illatu és legjobb minőségű
pipere szappan, mert teljesen tiszta nö-
vényi zsírokból van összeállítva, kitün-
ően habzik és teljesen lugmentes.
Pompás illatánál fogva a legelőkelőbb
körökben is általánosan el van terjedve.

Egy darab ára 1 kor. 60 fillér.

Ha szeplőjétől meg akar szabadulni, ha
tiszta fehér arcot óhajt, úgy használjon

Alabástrom- arckenőcsöt

Egy téglay ára 1 kor. 20 fillér.

vidéki megrendeléseket azonnal szál-
lítok és 6 korona értékűek költség-
mentesen lesznek szállítva. ::

Fenti szerek kaphatók: a készítő

NÉMETH PÁL

gyógyszerész

Arany Kereszt gyógytára, chemiai és
cosmetikai laboratoriumában Szent
László-tér, a Városháza mellett.

Fenti szerek valódi minőségben beszerezhetők
még Csanda Endre Rákóczi gyógyszerárában
Szacsavay-utca, a Vadász drogériában, és Farkas
István Apolló drogériájában.

IZSÁK LIDIA

elsőrendű fűzőszalon

Nagyvárad,

Nagy Sándor-u. 1.

Park-szálloda

életében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra
alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes
tartók, melltartók és baskötőkben nagy
választék. Fűzőket választás végett vi-
dékre is küldünk, tisztításokat és javítá-
sokat pontosan elkészítünk. Szigligeti
színház művésznőinek egyedüli szállítója.

:: Telefon: 11-53. ::

Helfy József utóda

NAGYVÁRAD.

KOSSUTHLAJOS-UTCA (Gyár-épület)
Telefon-szám: 51 Alapítotott 1868. évben.

Zsák- és ponyvakölcsönző üzlet.

Uj gabona-, lisztes-, szalma-,
heremag- és só-zsákok.

Gépolajokban, hengerolajokban (tovotte)
gépkocsiban a legkiválóbb minősége-
ket tartom állandóan raktáron. Kötél-
neműek, gépszijak, dohány, zsákszíne-
gek és kévekötelekben. Nagy választék
fiakker takarókban és lópokrócokban.

Kátrány és aszfalt lemez kapható!

Az Erzsébetligeten lévő

4 uj földszintes

házban két és három
szobás lakások kiadóak,

(Püspöki residenciamellett.)

Értekezni lehet a 3. épület-
ben lakó házmesternél, vagy
Incze irodában Bémer-tér 3.

6. szám.

Valódi

aszfalt fedéllemez

és jó minőségű

kátránypapír

kapható

Andrényi Károly és Fiaival.